

FETS I RELATS

L'auge de les noves tecnologies de la comunicació ha portat la mentida a un nou estadi, fins al punt de fer aparèixer un nou terme lingüístic per designar-la, postveritat. La postveritat pren un sentit específic respecte la mentida clàssica; tal i com indica la paraula, té una base en la veritat, vindria a ser una mutació d'aquesta. La base verídica són uns fets, dels quals se'n fa un relat, un interpretació que, tot i ser una opinió i haver perdut l'essència de la veritat, es vol fer passar com a tal. Sota aquesta acció hi ha tot tipus d'interessos: econòmics, polítics, propagandístics... El problema és que, amb la facilitat que proporciona la xarxa per la difusió d'informacions, de cada fet succeït en sorgeixen múltiples relats; així que, en un món de postveritats, com distingim els fets dels relats?

Començarem puntualitzant que, dels múltiples relats sobre un fet, ens arribaran aquells més propers als nostres interessos, les nostres cerques i subscripcions virtuals. Aquest fet ens porta al primer criteri utilitzat per destriar les informacions que ens arriben, el pragmatisme, és a dir, l'acceptació de la veritat per les seves conseqüències. Aquest criteri, però, no ens porta a distingir els fets, sinó a prendre com a fet el relat que més ens afavoreix.

Tornant als relats que ens arriben, provenen la majoria d'ells de les fonts de confiança, les quals constitueixen una autoritat a l'hora de destriar la veritat. No obstant, quina és la raó d'aquesta autoritat? És el pragmatisme mencionat anteriorment? El nombre de visites? Perquè, tot i poder un gran nombre de visites inspirar confiança, els relats més emocionals i impactants són els que més visites atrauen però alhora els que tendeixen a allunyar-se més dels fets. L'autoritat pot venir també donada per la cobertura informativa dels fets: com més propera més fàcilment comparable el relat amb la realitat, portant-nos la correspondència d'aquest a la veritat. Aquest criteri de correspondència és òptimament aplicable en uns fets viscuts en primera persona, tenint, però, constància que la comparació és realitzada en base al relat propi del fet, i no a la realitat.

Hem arribat, doncs, a un altre criteri per distingir els fets entre els relats, la contrastació d'aquests últims. Prenent fonts molt diverses en pensament i en interessos trobarem segurament molta varietat en els relats d'un mateix fet. De tanta varietat se'n podrà extreure un denominador comú, la base verídica dels diferents relats, i per tant, una aproximació als fets. Per últim, el sentit comú sempre és útil en el moment de descartar els relats més extravagants, que per evidència no poden ser verídics, o per detectar incoherències i contradiccions en un mateix relat o en relats successius.

Com a conclusió general, s'ha de mantenir una postura crítica davant de qualsevol relat, aplicant els criteris disseccionats anteriorment: verificació de les fonts, contrastació dels diferents relats, comprovació de la correspondència dels relats amb la realitat coneguda, i sentit comú. Amb un pensament crític i l'anàlisi de les informacions rebudes podem, en aquest món de postveritats, distingir el fet dels relats.